

Geacht college van burgemeester en wethouders van de gemeente Emmen,

Schoonebeek, 29 maart 2023

Met deze brief vragen wij nogmaals uw aandacht voor het Gebiedsproces Schoonebeek en specifiek het besluit van het college om hierover de brief met kenmerk 39295-2023:535676 naar het ministerie van EZK te sturen.

In de brief geeft u aan de zorg van inwoners te voelen. Eveneens voelt u uw politieke verantwoordelijkheid. Ook geeft u aan aan te dringen op een zorgvuldig proces, met aandacht voor betrokkenen en het milieu en dat de toekomstige verwerking van het afvalwater veilig en verantwoord dient te gebeuren. Tegelijkertijd benadrukt u uw beperkte rol in dit proces.

Gebiedsproces

In uw brief geeft u aan dat de plannen van de NAM gaandeweg het gebiedsproces en mede onder invloed van dit gebiedsproces zijn bijgesteld. Graag ontvangen wij van u een uitgebreide reactie welke onderdelen van de plannen op welk moment zijn aangepast.

Ontzorgingsspoor

Gesteld wordt dat het doel van het ontzorgingsspoor onder andere is om informatie te delen en afspraken te maken. Bekend is dat de 'ontzorgingstafel' een klein jaar geleden is gestart als een klankbordgroep, waarbij deelnemers ook met die intentie hierin zijn gestapt of potentiële deelnemers juist niet zijn ingestapt. Heeft u gesproken met de huidige deelnemers om te vernemen hoe zij de transformatie van de klankbordgroep tot ontzorgingstafel waar privaatrechtelijke afspraken gemaakt zouden moeten worden tussen dorp en NAM ervaren dan wel waarom andere deelnemers tussentijds zijn afgehaakt? Wij willen u aanraden dit gesprek aan te gaan, de gevoelens hierover te peilen en dit onderdeel laat zijn van uw reflectie alvorens u hierop ingaat in uw brief.

In uw brief geeft u aan dat aan de ontzorgingstafel afspraken zijn gemaakt over monitoring in aanvulling op wettelijke verplichtingen. Wellicht bedoelt u iets anders te verwoorden dan u heeft beschreven, maar van gemaakte afspraken is nog geen sprake. Wel hebben de deelnemers van de ontzorgingstafel van de voorzitter het verzoek ontvangen om hun opmerkingen op het laatste concept door te geven, zodat er binnenkort een definitief stuk ter ondertekening kan worden aangeboden. Hoe verhoudt zich dit proces met uw beschrijving in uw brief dat de zorgen van inwoners, belanghebbenden en gemeenteraden in het verdere proces meer aandacht verdienen? Inmiddels is al een datum genoemd, te weten 20 april 2023, waarop het Afsprakenkader gereed voor ondertekening zou moeten zijn. Dit lijkt niet te passen bij uw constatering ten aanzien van het ontbreken van bekendheid, het wegnemen van zorgen en het creëren van draagvlak. Ook lijkt dit niet te passen bij uw constatering dat het Gebiedsproces pas sinds 8 februari 2023 in het dorp 'is gaan leven', dat dit als belangrijke ontwikkeling gezien moet worden en dat een bezinning en verbreding van het ontzorgingsspoor nodig is. Graag verzoeken wij u uw invloed uit te oefenen om deze bezinning en verbreding vorm te geven.

Daarnaast is bekend, zoals u ook in uw brief beschrijft, dat het Afsprakenkader ondertekend wordt door NAM, EZK en de voorzitter van de Ontzorgingstafel. In het Afsprakenkader wordt gesproken over het doel om afspraken te maken tussen NAM en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden. Tevens is aangegeven dat de deelnemers representanten zijn van de omgeving en geen formele vertegenwoordiging van de omwonenden. Graag wijzen wij u er op dat representant een synoniem is van vertegenwoordiger. Daarbij is in het Afsprakenkader opgenomen dat de voorzitter, conform het concept Afsprakenkader, tekent voor alle niet-overheid

gerelateerde deelnemers voor instemming van het Afsprakenkader. Los van de vraag of de voorzitter het mandaat heeft van alle deelnemers, kan het niet zo zijn dat de voorzitter middels het opnemen van de zinsnede 'de deelnemende bewoners zijn representanten van de omgeving' voor alle inwoners van Schoonebeek en omgeving het Afsprakenkader tekent. Niet alleen is 'het dorp' hierin niet gekend, tevens is het uiterst dubieus om een privaatrechtelijk afsprakenkader -met uw blijk van waardering- te laten ondertekenen tussen een rechtspersoon en een dorp -zonder status, rechtspositie, kennis en financiële middelen- en ook nog voordat dat dit kader juridisch en financieel onafhankelijk is getoetst. In de bijlage treft u een memo aan met aspecten waarvan gesteld kan worden dat deze minimaal bij een dergelijke toetsing aan de orde moeten komen. In uw brief geeft u aan dat u de opzet van het ontzorgingsspoor steunt. Met uw besluit om deze brief te versturen bekrachtigt u deze steun. Graag wijzen wij u op uw rol als openbaar bestuur, waarbij op grond van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur alsmede de nationale en Europese wetgeving u een verregaande taak heeft in de zorg voor uw inwoners. Hoe kan deze taak geduid worden als u, onder andere als toehoorder van de ontzorgingstafel en mede-ondertekenaar van het Afsprakenkader, uw verantwoordelijkheid niet neemt en een dergelijk Afsprakenkader, waarin verregaande afspraken gemaakt tussen partijen -binnen een ongelijk speelveld, kennisniveau en rechtspositie- tussen NAM en dorp laat ondertekenen, zonder dat het dorp over de inhoud hiervan actief geïnformeerd en erbij betrokken is. Is dit geen taak van het openbaar bestuur om, in het algemeen belang en in het belang van de inwoners, bedrijven en overige organisaties in Schoonebeek en omgeving, hierover desgewenst bestuursrechtelijke afspraken te maken en juist te voorkomen dat hierover -mede gezien de bovenstaande aspecten- privaatrechtelijke afspraken worden gemaakt? Graag verzoeken wij u hierop in uw voorlopige reflectie in te gaan.

Aanvullend willen wij erop wijzen dat de ondertekening van EZK niet meer inhoudt dan slechts een blijk van waardering waarbij nadrukkelijk gesteld is dat EZK, ook in juridische zin, geen partij is bij dit Afsprakenkader. Hoe staat dit wat u betreft in verhouding -mede gelet op de uitkomsten van de enquetecommissie Groningen- tot de ondertekening van een voorzitter, die zonder (vastgelegd) mandaat van deelnemers en inwoners, ingehuurd door EZK voor het dorp het Afsprakenkader tekent met de NAM?

Ook is in uw brief de borging van de afspraken beschreven. Naast bovenstaande, maken wij uit het Afsprakenkader niet op hoe de afspraken daadwerkelijk juridische geborgd zullen worden. Niet is aangegeven op welke rechtsgrond het kader tot stand komt, welke afspraken middels (wettelijke) bestuursrechtelijke besluiten worden geborgd en hoe dit plaatsvindt en op welke wijze de boven-wettelijke afspraken zullen worden geborgd. Of een afsprakenkader daarbij wel of niet het einde van het ontzorgingsspoor inhoudt, doet daar niet aan af.

Vergunningenspoor en onderzoeken

Het Onderzoek Oliewinning Schoonebeek is uitgevoerd namens de NAM door RHDHV. Het betreft een onderdeel van het vervolg op het proces Herafweging verwerking productiewater. In uw brief geeft u aan dat u EZK verzoekt om aan te geven hoe de benutting van E-boilers op groene energie wordt geborgd. Naast deze relevante vraag, zijn ook de vragen relevant of deze E-boilers een vereiste voor EZK zijn bij de herstart van de oliewinning in relatie tot een verantwoorde oliewinning en de vergelijking van de CO₂-footprint tussen import olie en Schoonebeker olie en welke rol het totaal van deze investeringen -inclusief bijbehorende (rijks)subsidies van zowel E-boilers, opwerkingsinstallaties van de groene stroom en bijbehorende infrastructuur- spelen in de uitkomsten van het MKBA.

In uw brief geeft u aan dat u de afweging van alternatieve en trechtering naar het uiteindelijke voornemen van de NAM navolgbaar en logisch. Daarbij beschrijft u tevens dat injectie veilig en verantwoord voor mens, milieu en ondergrond moet zijn. Hoe weegt u deze veilige en verantwoorde manier af tegen onder andere de beschreven vergrootte kans op bodemdaling, aardbevingen en overige (milieu)schade.

Onder ander is bekend dat:

- een circulair systeem van waterbehandeling minder risico's voor milieuschade oplevert dan waterinjectie op 3km,
- uit de nieuwe proefopstellingen met de nieuwe buizen voor waterinjectie blijkt dat reeds schade aan de buizen is ontstaan onder andere op ca. 2km diepte,
- dat de inspectie van dergelijke buizen niet meer mogelijk is, dat waterinjectie de zoutlagen rondom het gasveld kan beïnvloeden,
- dat de kans op aardbevingen bij waterinjectie wordt vergroot onder andere door de beïnvloeding van de zoutlagen,
- dat daardoor de kans op aardbevingen bij waterinjectie wordt vergroot,
- dat aardbevingen op een diepte van 3km in de Nederlandse ondergrond veel schade kunnen veroorzaken, dat bij waterinjectie elders in Nederland aardbevingen plaatsvinden,
- dat door de waterinjectie 2,4 miljoen m³ oppervlakte aan het watersysteem wordt onttrokken,
- dat oppervlaktewater (op lokaal niveau) steeds schaarser dreigt te worden,
- dat het huidige lege gasveld een beperkte inhoud heeft ten opzichte van het doel om tot 2050 olie te winnen in Schoonebeek,
- aangenomen mag worden dat gezien de gewenste productiecapaciteit de inhoud van dit gasveld slechts meerdere jaren toereikend is voor de afvalwaterinjectie,
- dat de NAM niet van plan is een milieueffectrapportage op te stellen.

Hoe zijn bovenstaande aspecten meegewogen, dan wel konden alle relevante aspecten in de totale beoordeling van de varianten voldoende worden meegewogen en afgewogen? De conclusie dat de afweging van de alternatieven en trechtering naar het uiteindelijke voornemen navolgbaar en logisch is, lijkt daarmee voorbarig. Nadere en verbrede onderzoeken lijken zodoende op zijn plaats alvorens de varianten integraal kunnen worden afgewogen en tot een voorkeursvariant kan worden gekomen. Wij verzoeken u hier alsnog op in te gaan in uw brief.

Het ontbreken van een afweging waarbij de kans op bodemdaling, aardbevingen en overige (milieu)schade is meegenomen, heeft de lokale overheid (gemeenten Emmen, Coevorden, provincie Drenthe en waterschap Vechtstromen) niet laten onderzoeken in de door hen gevraagde review op de onderzoeken die namens de NAM zijn uitgevoerd. Mede gelet op het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens dient de overheid zorg te dragen voor het beschermen van burgers. Hoe staat dit in verhouding tot een overheid die bij een afweging geen rekening houdt met de gevolgen van onder andere aardbevingen en de daaruit voortkomende redelijkerwijs in te schatten schade aan eigendommen dan wel aspecten van de brede welvaart die de prive, familie- en gezinsleven beïnvloeden?

Wij vragen u om een reflectie op uw reflectie alvorens deze te versturen naar het ministerie van EZK.

Een kopie van deze brief wordt onder andere verstuurd naar de raad van de gemeenten Emmen en Coevorden, het ministerie van EZK, Provinciale Staten van Drenthe en Waterschap Vechtstromen.

Met vriendelijke groet,
Stop Afvalwater Schoonebeek

